

Suomen Pörssisäätiö
sari.lounasmeri@porssisaatio.fi

Valtiovarainministeriö
valtiovarainministerio@vm.fi

29.10.2018

Asia: Hallituksen esitys osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutus tuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (VM146:00/2018)

Pörssisäätiön lausunto valtiovarainministeriölle hallituksen esityksestä osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutus tuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Pörssisäätiö kiittää lausuntopyynnöstä. Pörssisäätiö pyrkii edistämään arvopaperisäästämistä ja arvopaperimarkkinoita.

Tällä vuosituhannella arvopaperisäästäjän verotuksessa ei ole tapahtunut merkittäviä myönteisiä muutoksia. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovuttiin 2000-luvulla. Tämän jälkeen erityisesti suoraan pörssiosakkeita omistavan luonnollisen henkilön verokohtelu on muuttunut asteittain yhä epäedullisemmaksi: pääomatuloveroprosenttia on korotettu ja pörssiosinkojen pääomatuloveron alaista osuutta on nostettu.

Osakesäästötili on ensimmäinen askel oikeaan suuntaan. Kyseessä on merkittävä signaali. Kotitalouksien omistajuutta ja vaurastumista halutaan edistää. Rakenteena osakesäästötili helpottaa ja selkiyttää luonnollisten henkilöiden sijoittamista pörssiosakkeisiin. Osakesäästötili mahdollistaa tilin sisällä fokuksen pitämisen sijoittamisessa verotuksen sijaan. Myös verotukseen liittyvä yksityissijoittajien kokema hallinnollinen taakka vähenee. Selkeät ja läpinäkyvät rakenteet ovat toivottavia sekä yksilöiden että yhteiskunnan kannalta. Tällä hetkellä verojärjestelmä kannustaa yksityissijoittajaa käyttämään monimutkaisia rakenteita ja antamaan omistajan oikeudet finanssilaitoksille. Kohtelun pitäisi olla vähintään neutraali. Omistajuuteen pitäisi mieluummin kannustaa kuin siitä rangaista. Osakesäästötili voi tuoda pörssiosakkeiden omistajalle neutraalin verokohtelun.

Pörssisäätiö kannattaa osakesäästötilin käyttöönottoa. Pörssisäätiö kannattaa pääpiirteissään tehtyjä linjauksia. Pörssisäätiö toivoo korjauksia vielä tappioiden hyväksymiseen ja hankintameno-olettaman käyttämiseen. Näiltä osin osakesäästötilin esitetty sääntely ei ole vielä yhdenmukainen ja neutraali sijoitusrahastojen verotuksen kanssa. Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että laki astuisi voimaan ja osakesäästötilit tulisivat käyttöön esitettyä nopeammin. Pörssisäätiö on erikseen antanut lausunnon osakesäästötililaista (VM112:00/2018).

Osakesäästötilin verotuksen vertailukohdaksi sijoitusrahastosäästäminen

Esitys sisältää hyvin lyhyen kuvauksen sijoitusrahastosäästämisen verokohtelusta. Esityksen mukaan sijoitusrahastojen verokohtelun säilyessä ennallaan eri välillisten sijoitusmuotojen verotus yhtenäistyisi merkittävästi. Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että nimenomaan sijoitusrahastosäästäminen ja osakesäästötilisäästäminen ovat keskenään verotuksellisesti neutraaleja. Esityksen tavoitteissa (4.1. s. 25) todetaan, että hallitus pitää työryhmän ehdotuksesta poiketen olennaisena, että erityisesti suorien osakesijoitusten verokohtelu saatetaan tasaveroiseen asemaan sijoitusrahastojen kanssa. Pörssisäätiö pitää hallituksen tavoitetta oikeana. Esitys vastaa tavoitetta muuten kuin tappioiden vähentämisen ja hankintameno-olettaman käytön osalta. Nämä tulee vielä muuttaa neutraaleiksi. Lisäksi asetettu euromääräinen raja poikkeaa sijoitusrahastojen käytännöistä.

VM:n työryhmän mukaan vuodelta 1987 olevan verosääntelyn alkuperäisenä tavoitteena oli kohdella sijoitusrahastosäästämistä ja suoraa osakesäästämistä verotuksessa samalla tavalla. Työryhmän mukaan sijoitusrahastojen kasvuosuuksiin (nykyään rahasto-osuuksista 94 prosenttia on kasvuosuuksia) liittyy lykkääntymisetu, joka on kuitenkin perusteltu. Työryhmä piti veromallia yksinkertaisena ja selkeänä ja totesi että se on mahdollistanut sijoitusrahastomarkkinan kehittymisen. Lisäksi verosääntelyn pysyvyydellä nähtiin etuja. Pörssisäätiö on näistä toteamuksista samaa mieltä ja pitääkin sijoitusrahastosäästämisen vakiintunutta verokohtelua tärkeänä vertailukohtana osakesäästötilisäästämiseksi. Osakesäästötilin avulla osakesäästäminen voidaan tuoda alkuperäisen lain hengen mukaisesti verotuksellisesti samalle viivalle rahastosäästämisen kanssa.

Hankintameno-olettaman hyödyntäminen – neutraali kohtelu osakesäästötilin ja sijoitusrahaston välillä

Esityksen mukaan osakesäästötilillä ei voisi hyödyntää hankintameno-olettamaa. Pörssisäätiö on vahvasti eri mieltä ja toivoo että linjaus muutetaan. Osakesäästötilin ja sijoitusrahastosäästämisen tulee olla verotuksellisesti neutraaleja ja perusteluja hankintameno-olettaman käyttämättä jättämiselle ei ole. Palveluntarjoaja voi seurata säästösuoritusten tekemisen ja säästövarojen nostamisen osalta sekä ajankohtia että summia. Hankintameno-olettaman hyödyntäminen perustuisi näihin ajankohtiin. VM:n työryhmän mukaan hankintameno-olettama vaikuttaa edullisuusvertailuun sijoitusrahastosäästämisen eduksi. Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että sijoittaja tekee valinnan sijoitusrahastosäästämisen ja osakesäästötilin välillä tarpeensa perusteella, ei verokohtelun perusteella. Osakesäästötilillä sijoittaja saa itse tehdä sijoituspäätökset ja on itse omistaja. Sijoitusrahastossa salkunhoitaja tekee sijoituspäätökset ja sijoitusrahasto käyttää osakkeisiin liittyvää äänioikeutta.

Hankintameno-olettaman käyttämiseksi Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että verotusmenettelystä annetun lain 17 § todettava palveluntarjoajan tiedonantovelvollisuus kattaa osakesäästötilille tehtyjen rahasuoritusten osalta sekä euromäärät että ajankohdat.

Tappion vähennysoikeus – neutraali kohtelu osakesäästötilin ja sijoitusrahaston välillä

Esityksen mukaan osakesäästötilin tappion saa hyväksyä verotuksessa vasta kun tili suljetaan. Pörssisäätiön näkemyksen mukaan tämä johtaisi keinotekoisin tilien lopettamiseen ja uusien avaamiseen. Esitys on tehty

työryhmän perustelujen mukaan. Työryhmä uskoi, että verotuksessa vähennettävän tappion realisoituminen tarjoaisi mahdollisuuden keinotekoisiiin järjestelyihin. Tekemällä lisäsijoitus ja nostamalla sama määrä tililtä ulos samana päivänä generoituisi vähennyskelpoista tappiota, vaikka tiliasema ei ole muuttunut millään tavoin. Verottaja on kuitenkin jo ohjeissaan ja käytännöissään huomioinut tämän suoraan osakkeita omistavan osakesäästäjän verotuksessa. Osakesäästäjä ei voi myydä osaketta ja ostaa samaa takaisin saadakseen verotuksessa vähennettäväksi tappion. Samoja periaatteita voidaan käyttää osakesäästötilin tappioiden kohdalla. Näin voidaan välttyä keinotekoisilta järjestelyiltä ja tappioiden vähennysoikeus voidaan sallia.

On ensiarvoisen tärkeää, että osakesäästötilin ja sijoitusrahaston verokohtelu on samanlainen ja että kummassakin voittoja ja tappioita kohdellaan samalla tavalla ja symmetrisesti. Nyt voittojen verokohtelu on samanlainen mutta tappioiden erilainen. Sijoitusrahastojen verokohtelu on säilynyt nykyisen kaltaisena jo vuosikymmeniä ja se on yksityissijoittajille tuttu. Sen sijaan esimerkiksi sijoitussidonnaisten vakuutusten verokohtelu ei ole alle 50 000 euron summia sijoittaville yksityissijoittajille samalla tavalla tunnettu. Tämänkin takia oikea vertailukohta on sijoitusrahastojen verokohtelu.

Pörssisäätiö pitää erittäin tärkeänä, että osakesäästötilin tappio (tuloverolain 53 b §) on vähennyskelpoista jo nostohetkellä, ei vasta silloin kun tili lopetetaan.

Euromääräinen enimmäisraja osakesäästötilin säästösuorituksille – neutraali kohtelu

Pörssisäätiö ymmärtää, että euromääräinen rajoitus perustuu ensivaiheessa fiskaalisten vaikutusten arvioimiseen/rajoittamiseen. Euromääräinen rajoitus poikkeaa kuitenkin kansallisesta käytännöstä ja vertailukohtana olevasta sijoitusrahastosäästämisen verotuksesta. Lisäksi keinotekoinen rajoitus rajoittaa myös sijoittajien joukkoa ja siten heikentää kilpailua. Todennäköisesti suurten yksityissijoittajien mukaantulo vaikuttaisi myönteisesti osakesäästötilien hinnoitteluun, koska suuremmilla sijoittajilla on usein parempi neuvotteluvoima. On tärkeää, että verotuksen lykkäytymishyöty ei valu palveluntarjoajille korkeampina palvelumaksuina. Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että neutraalisuuden saavuttamiseksi rajasta pyritään luopumaan.

Osakesäästötilille hankittujen osakkeiden siirtäminen pois

Esityksen mukaan osakesäästötilille hankittuja osakkeita ei voi siirtää pois myymättä niitä. Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että mikäli tilille on päätynyt osakkeita jotka ovat tai joista on tullut listaamattomia, säästäjä voisi halutessaan pitää ne. Ensinnäkin ostajan löytäminen listaamattomille osakkeille voi olla hankalaa ja toisaalta säästäjän voi olla mahdoton hankkia kyseisiä osakkeita takaisin. Osakesäästötilin käyttämisen ei tule haitata, lakkauttaa tai keskeyttää omistajuutta.

Lisäksi Pörssisäätiö pitää toivottavana, että osakesäästötilille hankittujen osakkeiden lahjoittaminen olisi mahdollista.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten verotus

Esityksessä kerrottujen tilastotietojen perusteella sijoitussidonnaisten vakuutusten merkitys on kasvanut viime vuosina erittäin voimakkaasti. Uutta arvopaperisäästämistä on enenevästi tapahtunut suorien sijoitusten (vähän yli kaksinkertaistunut 8 vuodessa) sijasta sijoitussidonnaisen vakuutusmuotoisen säästämisen

muodossa (kuusinkertaistunut 8 vuodessa). Näin ollen sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin tehtävät veromuutoksetkin koskettavat aikaisempaa useampaa sijoittajaa. Sijoittajien joukko on silti merkittävästi harvalukuisempi kuin osakesäästäjien tai rahastosäästäjien.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten verokohtelu kiristyy tuoton verottamisen lykkäytymisvaikutuksen osalta ja toisaalta paranee tappioiden verokohtelun osalta.

Esityksen perustelujen mukaan välillisen sijoittamisen muodoista kapitalisaatiosopimus on lähinnä rinnastettavissa osakesäästötiliin. Pörssisäätiö on tästä eri mieltä. Pörssisäätiö pitää sijoitusrahastosäästämistä ja osakesäästötiliä parhaina vastinpareina ja vertailukohtina. Osakesäästötili eroaa välillisen sijoittamisen muodoista siinä, että osakesäästötilin osakkeiden omistaja on säästäjä itse. Kapitalisaatiosopimuksessa kyse on edullisen verotuksen hyödyntämiseksi rakennetusta tuotteesta, vakuutuksesta joka ei sisällä vakuutusta.

Pörssisäätiö pitää monipuolista eri sijoitustuotteiden ja -vaihtoehtojen tarjontaa markkinalle hyvinä, kunhan niiden verokohtelu on aidosti neutraali. Jos johonkin suuntaan kannustetaan, tulisi ehdottomasti kannustaa läpinäkyviin rakenteisiin ja kansalaisten omistajuuteen. Osakesäästötilille asetettu 50.000 euron raja käytännössä suojelee sijoitussidonnaisia vakuutuksia, joita hyödyntävät suuremmat sijoittajat säilyvät palveluntarjoajien asiakkaina veroedun turvin. Tämänkin takia Pörssisäätiö pitäisi hyvänä, että osakesäästötilin euromääräinen enimmäisraja säästösuorituksille poistettaisiin. Esityksen vaikutuksissa todetaan, että voidaan olettaa, että välillisen sijoittamisen muotoja suosivien säästäjien keskuudessa merkittävä osa uudesta säästämisestä tulee vastaisuudessa tapahtumaan osakesäästötilin kautta. Pörssisäätiö näkee euromääräisen säästösuoritusten enimmäisrajan estävän osin tätä tavoitetta.

Lakien voimaantulo

Pörssisäätiö pitää tärkeänä, että lait astuvat voimaan mahdollisimman pian ja että erityisesti osakesäästötiliä koskevat muutokset tehdään ja tilien käyttö mahdollistetaan jo vuonna 2019. Lain voimassaolo ei tarkoita, että palveluntarjoajilla olisi velvollisuus välittömästi tarjota tilejä. Laki luo mahdollisuuden.

Pörssisäätiö antaa mielellään lisää tietoja lausunnostaan.

Sari Lounasmeri
toimitusjohtaja
Pörssisäätiö